

Els moviments d'estudiants

Benet Salellas

Parlar del primer decenni d'existència d'aquesta universitat comporta també parlar dels estudiants. Però parlar de qui són i com són els estudiants de la UdG, intentar dibuixar un perfil de l'estudiant gironí ens faria caure de ben segur en generalitzacions mal formulades i en alguns tòpics qüestionables. És per això que hem orientat aquest apartat d'estudiants a tractar sobretot dels moviments i associacions

de la universitat, entenent que és precisament a partir de les accions i el treball col·lectiu que podem aportar quelcom de nou i interessant en aquest dossier dels deu anys d'universitat.

L'ADMINISTRACIÓ ESTUDIANTIL: EL CONSELL D'ESTUDIANTS

Quan el 15 de desembre de 1991 el Parlament de Catalunya va crear la Universitat de Girona els estudiants hi estaven representats per la Coordinadora d'Estudiants a l'Estudi General de Girona (UAB) i per la Delegació d'Estudiants a l'Escola Politècnica Superior (UPC). De seguida els estudiants dels dos antics centres es van posar a treballar per tal de crear un front comú en el camp de la representació d'estudiants a la UdG. D'aquesta manera els estudiants representants en el claustre provisional (febrer 1993) van fundar l'abril d'aquell any el Consell d'Estudiants de la UdG (Cd'E), projecte que continuaren desenvolupant els membres del claustre constituent (desembre 1993) fins a aconseguir la inclusió del Cd'E en els estatuts de la UdG, amb la corresponent oficialització i institucionalització d'aquest òrgan.

Només la Universitat de Lleida, amb el seu Consell de l'Estudiantat (que els va servir de model), posseeix una entitat d'aquestes característiques, és a dir, d'un espai de trobada de tots els representants d'estudiants, ja que en la resta d'universitats catalanes la coordinació entre tots els membres del claustre de l'estament estudiantil és inexistent o bé hi és però no de manera institucionalitzada. I tot plegat no és accidental: la creació d'una insti-

tució autònoma amb pressupost i locals autònoms (encara que els darrers anys aquesta autonomia ha estat sovint qüestionada per l'equip de rectorat, almenys en opinió dels assemblearis), només dels estudiants, ha permès dotar el moviment estudiantil gironí d'una infraestructura única. Durant els seus primers anys d'existència, el Cd'E va tenir un paper important de creació de serveis per als alumnes de la universitat, gestionats per aquest «parlament d'estudiants»: l'impuls d'una delegació d'estudiants a cada facultat o escola, la promoció de la figura del síndic d'estudiants i la creació del servei d'allotjament universitari (SAU). Un altre dels seus grans èxits va ser, sobretot els primers anys, la dinamització de la setmana cultural i l'annual «farra de la UdG», festa organitzada pel Cd'E en el campus universitari. També va ser d'aquesta època la creació de la figura d'un «alliberat» al Cd'E, el coordinador, càrrec que va estrenar Albert Cortada.

I en el marc d'aquesta institució incipient hi va haver moments també per a la mobilització. Així, a principi del curs 93-94 i conjuntament amb totes les universitats del Principat es va convocar una jornada de vaga amb manifestació inclosa que va treure al carrer prop d'uns mil estudiants, en un moment en què la UdG en tenia sis mil. Al final del curs anterior s'havia anunciat un augment per tercer any consecutiu d'un 10% dels preus de matrícula a tot Catalunya, i les mobilitzacions d'aquell octubre van aconseguir mantenir l'increment al nivell de l'IPC. Eren, doncs, uns moments en què el Cd'E es constituïa en motor d'aquestes lluites, paper que va anar perdent amb els anys en favor de les assemblees de facultat, que a final dels 90 van assumir el protagonisme en les campanyes en defensa de la universitat pública.

EL FENOMEN EDG

En les primeres eleccions de la UdG, les del claustre provisional i del constituent, tots els candidats van presentar-se sota les sigles CUEG (Candidatura Unitària dels Estudiants de Girona). En les successives (1995 i 1998) va imposar-se sempre amb una majoria aclaparadora la candidatura d'EdG (Estudiants de Girona) amb la variant d'EPS (Estudiants de la Politècnica). D'aquesta manera, dels 67 claustrals del Cd'E, EdG-EPS en va obtenir 56 l'any 1995

(amb l'única excepció de la victòria del BEI a Lletres) i 42 l'any 1998 (amb l'excepció de la victòria assembleària a Lletres i Ciències). Aquesta hegemonia d'EdG ha marcat inexorablement el rumb del Cd'E almenys fins ben entrat el mandat 98-99. Es tractava de candidatures d'independents, i de fet molts dels estudiants que van participar en la vida dels moviments estudiantils d'aquells anys afirmen que majoritàriament eren estudiants amb ganes de treballar per la universitat, amb una clara heterogeneïtat política. Així, en les polèmiques que sovint es generaven entre les associacions de caire més polític i Estudiants de Girona, aquests sempre es declaraven una candidatura «apolítica». Però si bé és cert que molts dels components d'EdG-EPS es presentaven a les eleccions per un cert altruisme, no es pot dir el mateix d'alguns dels coordinadors del Consell d'Estudiants i d'altres càrrecs de pes, funcions que amb els anys van acabar essent una mena de trampoli cap a la política oficial, com en els casos de Ricard Font, fent campanya per CiU, o de Jordi Xuclà, que més tard s'ha convertit en senador per CiU d'aquesta demarcació, entre d'altres.

LES POLÈMIQUES AMB UNIDIVERSITAT I LA «CORRUPCIÓ» DEL Cd'E

L'últim mandat amb hegemonia d'EdG al Cd'E (98-99) i amb David Martí com a coordinador va ser l'etapa de davallada d'aquest col·lectiu, però també el període en què es van treure a la llum alguns draps bruts del Cd'E. El curs 96-97 es va crear des del Consell la cooperativa Anorien per oferir a la comunitat universitària llibres de text amb un 20% de descompte; tots els membres de la UdG podien ser-ne socis i per una quota de 100 pessetes anuals els interessats podien gaudir dels serveis d'aquesta cooperativa. El curs següent aquesta cooperativa va desaparèixer i en el seu lloc va aparèixer una empresa, Unidiversitat SL, que dirigien principalment antics membres del Cd'E i que tenia al capdavant el seu coordinador en aquell moment, David Martí. Això va provocar polèmica entre els estudiants, perquè suposava d'una banda la privatització de serveis (en un moment en què el Consell d'Estudiants havia assumit el manifest en defensa de la universitat pública, on es denunciava aquest procés de privatització) i de l'altra un possible tràfic d'influències, perquè s'entenia que s'havia aprofitat el prestigi del Cd'E per signar els convenis de col·laboració entre aquesta empresa i «la Caixa», el *Diari de Girona* i les distribuïdores de llibres. Això va provocar una campanya des de l'oposició al Cd'E, aleshores formada principalment pels assemblearis, especialment després que el rectorat va donar a Unidiversitat la concessió d'un espai al campus de Montilivi per vendre llibres sense concurs públic (tal com ha reconegut J.M. Nadal més endavant), concessió que es manté encara avui. Tot plegat va provocar la dimissió de David Martí com a coordinador.

ELS COL·LECTIUS D'ESTUDIANTS

El Bloc Revolucionari

El Bloc Revolucionari (BR) és una de les poques organitzacions que ha intervingut en la vida de la UdG des dels primers anys d'universitat, ja que va néixer a final del 1992 i seguia en actiu el curs 2000-2001. En un dels seus manifestos, els membres del BR afirmen: «procurem mantenir un esperit crític i resistent, conscients que el pessimisme i la renúncia només poden generar un panorama pitjor. Formem un col·lectiu d'estudiants de diferents facultats de la UdG. A partir d'un funcionament assembleari, intentem portar a la universitat les lluites i les denúncies socials que estan vives al carrer i que s'intenten silenciar des de les cúpules dels governs». Podríem definir el BR com un col·lectiu anticapitalista i antifeixista, però no més enllà, ja que els seus membres han estat i són d'ideologia prou variada (militants trotsquistes, anarquistes, de casals *okupats*...).

AL JUTJAT

CONTRA LA UNIVERSITAT

La campanya per la insubmissió (de quasi dos anys de durada), amb xerrades a cada facultat i l'edició d'una guia per la insubmissió, tenia un objectiu més enllà de crear debat: aconseguir que la Universitat de Girona deixés de tenir places de prestació social substitutòria (PSS), ja que el Bloc Revolucionari considerava que sota el concepte de col·laboració científica o social «s'amagaven feines administratives, d'ajudants de bibliotecari o de consergeria». La campanya va consolidar-se amb un recollida de signatures (565), la presa de posició del Consell d'Estudiants a favor de la supressió, una xocolatada davant del rectorat i una denúncia als jutjats de guàrdia de Girona contra el rectorat de la UdG. La denúncia, presentada pel BR el 24 de maig de 1996 i acompanyada de les declaracions d'un exobjector de la UdG i d'un jove que realitzava la prestació en aquells moments, en què afirmaven que ocupaven un lloc de treball, no va tirar endavant, però va ser pionera a Catalunya i va servir perquè altres col·lectius universitaris del Principat promoguessin la mateixa campanya. El desembre de 1996 la Junta de Govern va suspendre el conveni de places de PSS.

Però l'activitat del Bloc ha estat acompanyada sovint de fortes polèmiques, ja sigui amb els degans pel contingut de les activitats (afirmen que «parlar del conflicte basc sempre havia portat molts problemes, fins i tot actituds de censura»), o amb EdG per les crítiques a la gestió del Consell d'Estudiants. Aquestes crítiques han tingut des de fa uns quants cursos un canal de difusió propi: una revista autoeditada i autofinançada, *L'Ariet*. Podem assegurar

Els moviments d'estudiants

Benet Salellas

Parlar del primer decenni d'existència d'aquesta universitat comporta també parlar dels estudiants. Però parlar de qui són i com són els estudiants de la UdG, intentar dibuixar un perfil de l'estudiant gironí ens faria caure de ben segur en generalitzacions mal formulades i en alguns tòpics qüestionables. És per això que hem orientat aquest apartat d'estudiants a tractar sobretot dels moviments i associacions

de la universitat, entenent que és precisament a partir de les accions i el treball col·lectiu que podem aportar quelcom de nou i interessant en aquest dossier dels deu anys d'universitat.

L'ADMINISTRACIÓ ESTUDIANTIL: EL CONSELL D'ESTUDIANTS

Quan el 15 de desembre de 1991 el Parlament de Catalunya va crear la Universitat de Girona els estudiants hi estaven representats per la Coordinadora d'Estudiants a l'Estudi General de Girona (UAB) i per la Delegació d'Estudiants a l'Escola Politècnica Superior (UPC). De seguida els estudiants dels dos antics centres es van posar a treballar per tal de crear un front comú en el camp de la representació d'estudiants a la UdG. D'aquesta manera els estudiants representants en el claustre provisional (febrer 1993) van fundar l'abril d'aquell any el Consell d'Estudiants de la UdG (Cd'E), projecte que continuaren desenvolupant els membres del claustre constituent (desembre 1993) fins a aconseguir la inclusió del Cd'E en els estatuts de la UdG, amb la corresponent oficialització i institucionalització d'aquest òrgan.

Només la Universitat de Lleida, amb el seu Consell de l'Estudiantat (que els va servir de model), posseeix una entitat d'aquestes característiques, és a dir, d'un espai de trobada de tots els representants d'estudiants, ja que en la resta d'universitats catalanes la coordinació entre tots els membres del claustre de l'estament estudiantil és inexistent o bé hi és però no de manera institucionalitzada. I tot plegat no és accidental: la creació d'una insti-

tució autònoma amb pressupost i locals autònoms (encara que els darrers anys aquesta autonomia ha estat sovint qüestionada per l'equip de rectorat, almenys en opinió dels assemblearis), només dels estudiants, ha permès dotar el moviment estudiantil gironí d'una infraestructura única. Durant els seus primers anys d'existència, el Cd'E va tenir un paper important de creació de serveis per als alumnes de la universitat, gestionats per aquest «parlament d'estudiants»: l'impuls d'una delegació d'estudiants a cada facultat o escola, la promoció de la figura del síndic d'estudiants i la creació del servei d'allotjament universitari (SAU). Un altre dels seus grans èxits va ser, sobretot els primers anys, la dinamització de la setmana cultural i l'annual «farra de la UdG», festa organitzada pel Cd'E en el campus universitari. També va ser d'aquesta època la creació de la figura d'un «alliberat» al Cd'E, el *coordinador*, càrrec que va estrenar Albert Cortada.

I en el marc d'aquesta institució incipient hi va haver moments també per a la mobilització. Així, a principi del curs 93-94 i conjuntament amb totes les universitats del Principat es va convocar una jornada de vaga amb manifestació inclosa que va treure al carrer prop d'uns mil estudiants, en un moment en què la UdG en tenia sis mil. Al final del curs anterior s'havia anunciat un augment per tercer any consecutiu d'un 10% dels preus de matriculació a tot Catalunya, i les mobilitzacions d'aquell octubre van aconseguir mantenir l'increment al nivell de l'IPC. Eren, doncs, uns moments en què el Cd'E es constituïa en motor d'aquestes lluites, paper que va anar perdent amb els anys en favor de les assemblees de facultat, que a final dels 90 van assumir el protagonisme en les campanyes en defensa de la universitat pública.

EL FENOMEN EDG

En les primeres eleccions de la UdG, les del claustre provisional i del constituent, tots els candidats van presentar-se sota les sigles CUEG (Candidatura Unitària dels Estudiants de Girona). En les successives (1995 i 1998) va imposar-se sempre amb una majoria aclaparadora la candidatura d'EdG (Estudiants de Girona) amb la variant d'EPS (Estudiants de la Politècnica). D'aquesta manera, dels 67 claustrals del Cd'E, EdG-EPS en va obtenir 56 l'any 1995

(amb l'única excepció de la victòria del BEI a Lletres) i 42 l'any 1998 (amb l'excepció de la victòria assembleària a Lletres i Ciències). Aquesta hegemonia d'EdG ha marcat inexorablement el rumb del Cd'E almenys fins ben entrat el mandat 98-99. Es tractava de candidatures d'independents, i de fet molts dels estudiants que van participar en la vida dels moviments estudiantils d'aquells anys afirmen que majoritàriament eren estudiants amb ganes de treballar per la universitat, amb una clara heterogeneïtat política. Així, en les polèmiques que sovint es generaven entre les associacions de caire més polític i Estudiants de Girona, aquests sempre es declaraven una candidatura «apolítica». Però si bé és cert que molts dels components d'EdG-EPS es presentaven a les eleccions per un cert altruisme, no es pot dir el mateix d'alguns dels coordinadors del Consell d'Estudiants i d'altres càrrecs de pes, funcions que amb els anys van acabar essent una mena de trampolí cap a la política oficial, com en els casos de Ricard Font, fent campanya per CiU, o de Jordi Xuclà, que més tard s'ha convertit en senador per CiU d'aquesta demarcació, entre d'altres.

LES POLÈMIQUES AMB UNIDIVERSITAT I LA «CORRUPCIÓ» DEL Cd'E

L'últim mandat amb hegemonia d'EdG al Cd'E (98-99) i amb David Martí com a coordinador va ser l'etapa de davallada d'aquest col·lectiu, però també el període en què es van treure a la llum alguns draps bruts del Cd'E. El curs 96-97 es va crear des del Consell la cooperativa Anorien per oferir a la comunitat universitària llibres de text amb un 20% de descompte; tots els membres de la UdG podien ser-ne socis i per una quota de 100 pessetes anuals els interessats podien gaudir dels serveis d'aquesta cooperativa. El curs següent aquesta cooperativa va desaparèixer i en el seu lloc va aparèixer una empresa, Unidiversitat SL, que dirigien principalment antics membres del Cd'E i que tenia al capdavant el seu coordinador en aquell moment, David Martí. Això va provocar polèmica entre els estudiants, perquè suposava d'una banda la privatització de serveis (en un moment en què el Consell d'Estudiants havia assumit el manifest en defensa de la universitat pública, on es denunciava aquest procés de privatització) i de l'altra un possible tràfic d'influències, perquè s'entenia que s'havia aprofitat el prestigi del Cd'E per signar els convenis de col·laboració entre aquesta empresa i «la Caixa», el *Diari de Girona* i les distribuïdores de llibres. Això va provocar una campanya des de l'oposició al Cd'E, aleshores formada principalment pels assemblearis, especialment després que el rectorat va donar a Unidiversitat la concessió d'un espai al campus de Montilivi per vendre llibres sense concurs públic (tal com ha reconegut J.M. Nadal més endavant), concessió que es manté encara avui. Tot plegat va provocar la dimissió de David Martí com a coordinador.

ELS COL·LECTIUS D'ESTUDIANTS

El Bloc Revolucionari

El Bloc Revolucionari (BR) és una de les poques organitzacions que ha intervingut en la vida de la UdG des dels primers anys d'universitat, ja que va néixer a final del 1992 i seguia en actiu el curs 2000-2001. En un dels seus manifestos, els membres del BR afirmen: «procurem mantenir un esperit crític i resistent, conscients que el pessimisme i la renúncia només poden generar un panorama pitjor. Formem un col·lectiu d'estudiants de diferents facultats de la UdG. A partir d'un funcionament assembleari, intentem portar a la universitat les lluites i les denúncies socials que estan vives al carrer i que s'intenten silenciar des de les cúpules dels governs». Podríem definir el BR com un col·lectiu anticapitalista i antifeixista, però no més enllà, ja que els seus membres han estat i són d'ideologia prou variada (militants trotsquistes, anarquistes, de casals *okupats*...).

AL JUTJAT CONTRA LA UNIVERSITAT

La campanya per la insubmissió (de quasi dos anys de durada), amb xerrades a cada facultat i l'edició d'una guia per la insubmissió, tenia un objectiu més enllà de crear debat: aconseguir que la Universitat de Girona deixés de tenir places de prestació social substitutòria (PSS), ja que el Bloc Revolucionari considerava que sota el concepte de col·laboració científica o social «s'amagaven feines administratives, d'ajudants de bibliotecari o de consergeria». La campanya va consolidar-se amb un recollida de signatures (565), la presa de posició del Consell d'Estudiants a favor de la supressió, una xocolatada davant del rectorat i una denúncia als jutjats de guàrdia de Girona contra el rectorat de la UdG. La denúncia, presentada pel BR el 24 de maig de 1996 i acompanyada de les declaracions d'un exobjector de la UdG i d'un jove que realitzava la prestació en aquells moments, en què afirmaven que ocupaven un lloc de treball, no va tirar endavant, però va ser pionera a Catalunya i va servir perquè altres col·lectius universitaris del Principat promoguessin la mateixa campanya. El desembre de 1996 la Junta de Govern va suspendre el conveni de places de PSS.

Però l'activitat del Bloc ha estat acompanyada sovint de fortes polèmiques, ja sigui amb els degans pel contingut de les activitats (afirmen que «parlar del conflicte basc sempre havia portat molts problemes, fins i tot actituds de censura»), o amb EdG per les crítiques a la gestió del Consell d'Estudiants. Aquestes crítiques han tingut des de fa uns quants cursos un canal de difusió propi: una revista autoeditada i autofinançada, *L'Ariet*. Podem assegurar

que els articles d'aquest *fanzine* han provocat més d'un disgust a l'equip de govern de la universitat i també als coordinadors del Cd'E d'EdG. Com a polèmica endegada des de les seves planes i de la qual es van fer ressò els mitjans de comunicació podríem destacar la denúncia de la política de subvencions del Cd'E, que durant el curs 1995-1996 va tenir com a símbol l'estudiantina de Dret, projecte que va aconseguir una subvenció de 200.000 ptes. i que al cap d'un parell de mesos va desaparèixer.

Cal destacar també el paper del BR en les campanyes en defensa de la universitat pública i en el naixement de les assemblees d'estudiants a Lletres i Ciències, projectes que han aglutinat un gruix important dels estudiants de la universitat. I cal esmentar que malgrat la col·laboració amb l'Alternativa Estel de la UAB o el Col·lectiu Universitari Andreu Nin de la URV, el Bloc ha cenyit la seva acció a Girona i s'ha convertit en un dels moviments d'estudiants més singulars de la UdG.

L'acció del Bloc s'ha materialitzat en activitats molt diverses: setmana cultural, xocolatades, projecció de vídeos, *fanzines*, xerrades, pancartes... amb la finalitat de dinamitzar la vida de la universitat i de crear un ambient de debat i discussió que enriqueixi tots els estaments de la UdG, i molt especialment els estudiants.

L'acció del Bloc s'ha organitzat sovint en forma de campanyes, d'entre les quals caldria destacar com a més importants la iniciada contra la reforma laboral del PSOE, la de suport als presos polítics de l'Estat espanyol i, potser la més sonada, la campanya per la insubmissió.

El Bloc d'Estudiants Independentistes (BEI)

El Bloc d'Estudiants Independentistes era una organització d'estudiants independentista i progressista d'implantació a totes les universitats del Principat. A Girona va aparèixer en el curs 1993-94 i va desaparèixer el primer de maig del 2000 per donar lloc a un nou col·lectiu, la Coordinadora d'Estudiants dels Països Catalans, entitat que ha fusionat tres organitzacions (el BEI al Principat i les Illes, l'Assemblea d'Estudiants Nacionalistes al País Valencià i l'Associació Catalana d'Estudiants a la Catalunya Nord) per crear-ne una de nova amb presència a tots els Països Catalans.

El BEI sempre havia treballat en dos vessants. D'una banda, la feina de representació d'estudiants en els òrgans de govern de la UdG. El Bloc es va presentar a les eleccions al claustre i al Consell d'Estudiants el 1993, amb una derrota estrepitosa, i el 1995, en què van aconseguir claustrals a Ciències i Lletres, fet que va suposar l'aparició de l'oposició

a EdG en el Cd'E i el trencament de la seva hegemonia. Finalment, a partir de les eleccions de 1998 van col·laborar en el projecte assembleari i van deixar de presentar-se per separat a les eleccions. Però malgrat que el BEI va aconseguir assegurar un representant a la Junta de Govern de la UdG, l'aclaparadora majoria dels EdG no li posava les coses gaire fàcils i les dificultats a l'hora d'obtenir informació van dificultar el seu paper opositor.

El seu altre àmbit d'actuació era una tasca molt més social, de defensa de la llengua i la cultura i de totes les qüestions pròpies d'una organització progressista. Així, van seguir una línia d'organitzar actes, xerrades i projeccions de vídeo sobre dona, antifeixisme (campanya sobre el «cas Guillem Agulló») o legalització del cànnabis. Un dels seus eixos bàsics van ser les campanyes en defensa de l'ensenyament públic, en el marc de les quals es va realitzar una aturada de classes d'una hora en defensa de la universitat pública que a Lletres va ser bastant secundada, i una de les seves accions més sonades va ser organitzar una classe de química amb el professor Joan Miró a la Rambla de Girona un 12 d'octubre, per reclamar la lectivitat d'aquest dia.

El fet de pertànyer a una organització amb presència a altres universitats va suposar el trencament de l'aïllament dels moviments d'estudiants de la UdG i la possibilitat de participar en campanyes més àmplies, com també va ajudar el BEI de Girona a tenir un local (encara que durant poc temps) i a publicar una revista, *Ja La Tindries*.

La solidaritat des de la universitat: Món-3 i Universitaris per Bòsnia

Món-3 (que significa 3r món al revés) és una organització no governamental solidària d'estudiants i professors amb presència arreu de les universitats catalanes. En el cas de la UdG, hi va aparèixer quan encara era Estudi General i en va desaparèixer cap a final de 1997. Era un col·lectiu destinat a denunciar les desigualtats Nord-Sud i a plantejar campanyes de conscienciació sobre aquesta qüestió. Malgrat que sí que van col·laborar en campanyes de recollida de material, Món-3 no va organitzar mai camps de treball o projectes de cooperació internacional, sinó que va assumir com a funció pròpia la sensibilització local.

Potser l'època de més activitat d'aquesta associació va ser a mitjan dels anys noranta, i en destaquen els cursos d'aproximació al Tercer Món, que havien arribat a funcionar com a crèdits de lliure elecció.

En el cas concret del grup de Món-3 a Girona, es va treballar fort en la preparació de les dues setmanes interculturals dins de les setmanes culturals dels anys 1996 i 1997, amb

Ei Punt / MANEL LLADÓ

Concentració d'estudiants, l'any 2000, al campus de Montilivi.

xerrades i tallers sobre solidaritat, interculturalitat i cooperació. Concretament en la de 1996 es va aixecar una *hatma* (tenda tradicional sahrauí) i a dins es van dur a terme les activitats: taula rodona, sopar popular i músiques del món. Precisament en el marc d'aquesta jornada solidària va aparèixer el primer número d'un *fanzine* que no va continuar tot i l'èxit que afirmen que va tenir: l'*Atadàmon*, mot que significa 'solidaritat' en àrab. I va ser a final d'aquell mateix any que, amb Món-3 com un dels principals motors, va realitzar-se una tancada d'un mes i mig de durada al teatre del Seminari pel conflicte de la zona dels Grans Llacs.

Universitaris per Bòsnia va ser un col·lectiu d'estudiants que va aparèixer a l'inici de la guerra a Bòsnia (1992), amb la idea de donar-hi una resposta des de la universitat. Va significar una acció més localitzada que la de Món-3, i per això més intensa.

Van treballar a fons per organitzar la sensibilització al voltant del conflicte dels Balcans i sobretot la participació en combois i campanyes de solidaritat, i van suposar la implicació activa de la UdG en la solidaritat amb el poble bosnià.

La coordinació dels diferents moviments

Tots aquests moviments van estar treballant a mitjan anys noranta per articular d'alguna manera una alternativa a l'hegemonia d'EdG al Consell d'Estudiants, i d'aquí va sortir la creació d'una coordinadora d'associacions de la UdG amb l'objectiu d'esdevenir un contrapès al Cd'E que va tenir dos mesos de vida i va fracassar. En aquells moments, la primavera del 1996, va tirar endavant la idea d'organitzar una *farra* alternativa a la del Consell, proposta que va quallar i va tirar endavant. Programada per al 9 de maig de 1996, al final la pluja va fer que aquesta activitat també es quedés en el no-res.

Les associacions culturals

Com en tots els centres universitaris, i sobretot a les facultats de lletres, també podem trobar a la UdG un llarg seguit d'iniciatives culturals en format de revistes o d'activitats de tota mena, la majoria de vegades amb poca continuïtat. Així han aparegut *fanzines* culturals, alguns molt innovadors, com *Chanson Egocentrique*, *L'Esclatxa* o *Vita Est*. De vegades han nascut a

Lletres col·lectius com SADE (Societat d'Amics d'Eros) amb la gens menyspreable proesa d'organitzar premis literaris de molta qualitat, com el ja desaparegut La Llengua Elèctrica de narrativa eròtica. I així podríem anar esmentant altres iniciatives efímeres com El Jaç, Fahrenheit o El Pebeter.

Potser l'única amb més continuïtat ha estat l'AUCOC (Associació Universitària de Cultura Occitana), col·lectiu que té per objectiu l'intercanvi cultural entre els Països Catalans i Occitània, i que ha organitzat diversos tallers de dansa i música tradicionals catalanes i occitanes, així com conferències i xerrades d'aproximació a la qüestió occitana.

També caldria esmentar l'aparició a final dels noranta d'una colla castellera a la UdG, els Xoriguers de la UdG, que han contribuït a la difusió del fet casteller i a la dinamització del campus arran dels seus assaigs i de les seves actuacions.

LA FEINA MÉS SECTORIAL

Empresarials volia el segon cicle

És evident que l'oferta d'estudis de la UdG ha variat notablement en aquests deu anys, i molt possiblement el seu augment ha tingut a veure amb les lluites dutes a terme pels estudiants, com a mínim en el cas d'empresarials. Els primers anys d'universitat, a Girona només es podia estudiar la diplomatura en empresarials, i els que volien obtenir la llicenciatura s'havien de desplaçar a les universitats de Barcelona. De cara al curs 1995-96 es volia aplicar en aquestes universitats una mena de «segona selectivitat» per tal de restringir l'accés als estudiants de fora, com per exemple els de la UdG. Els estudiants d'empresarials van iniciar a la primavera de 1995 una dura batalla per aconseguir l'eliminació d'aquestes restriccions —les quals finalment es van atenuar—, i que va provocar l'avançament en l'aparició del segon cicle a la UdG i la possibilitat d'estudiar la llicenciatura en administració i direcció d'empreses. Així, els estudiants d'empresarials, amb el suport del seu deganat, van realitzar una *claxonada* de Montilivi a les Àligues, una manifestació a Girona i una altra a Bellaterra (per pressionar el rector de la UAB), una recollida de signatures a la Rambla de Girona i una de les primeres acampades a Montilivi.

Dret i la «campanya del totxo»

Malgrat alguns tòpics corrents sobre els estudiants de dret, en el cas dels de la UdG no es pot negar que van mostrar, almenys en els anys de barracots, una certa capacitat de protesta per reclamar la construcció de l'edifici de la facultat i el trasllat des dels mòduls prefabricats de la zona de Fontajau. La primera protesta va tenir lloc el desembre de 1990, i el 1994

va començar la «campanya del totxo» amb una construcció simbòlica al pati de Fontajau acompanyada d'un reguitzell d'actes de protesta.

La pressió va tenir efecte, i abans d'acabar el 1994 s'aprovà la construcció d'un edifici per a dret a Montilivi (que es va estrenar el curs 1999-2000). Tot i així, els anys d'espera van portar més d'una tensió entre la Facultat de Dret i el rectorat, com el cèlebre boicot a la inauguració de l'edifici del Mercadal el març de 1997, que va acabar amb un enfrontament físic entre el rector Nadal i un estudiant, fet que va provocar una dimissió rectoral posteriorment rectificada.

Possiblement ha estat aquest llarg període d'aïllament a Fontajau, entre d'altres motius, el que ha fet que a Dret es desenvolupessin col·lectius d'estudiants propis i diferenciats de la resta de facultats, els quals han realitzat campanyes electorals espectaculars (1998 i 1999) i amb un índex de participació molt per sobre de la mitjana: d'una banda la PERA (Plataforma d'Estudiants Reformistes Actius) i de l'altra UD (Universitaris de Dret).

Han assumit tarannàs propis i han dut a terme tasca de representació però també d'organització d'activitats culturals. Els primers han estat sempre molt propers a les tesis d'EdG i els segons algunes vegades han treballat conjuntament amb els assemblearis.

Les associacions politècniques

L'Escola Politècnica Superior sempre ha mantingut una idiosincrasia pròpia que d'alguna manera s'ha vist reflectida també en la creació d'associacions d'estudiants pròpies. És el cas d'un ball de sigles que representen les associacions sectorials de les diferents branques de la Politècnica: AEDI (d'industrials), AUPAT (d'arquitectura), JAEETA (d'agropecuàries i agroalimentàries) i AEIGi (d'informàtica). Són organitzacions que durant els primers anys de la UdG agrupaven els claustrals i representants a la junta d'escola de les diferents carreres i que posteriorment han quedat més relegades a la feina específica de treballar en l'àmbit de l'Escola Politècnica.

Han desenvolupat línies de treball en dues direccions: el vessant més lúdic (organització de festes i altres activitats, com el cèlebre festival anual L'Agrònom de Ferro) i el més acadèmic, concentrat en l'organització de cursos de lliure elecció sobre les diferents branques amb un èxit destacable i, en el cas d'AEDI, en la preparació del Fòrum Industrial d'Empreses de Girona, que ha creat un espai d'interrelació entre les empreses i els futurs professionals.

Aquests col·lectius han estat el motor de mobilització en les campanyes més de caire corporatiu, com a final dels noranta la lluita contra la LOE (Llei orgànica d'edificació), que va

El Pont / MARIU LLADO

Reunió i reivindicació a la UdG.

portar a Barcelona i Madrid els estudiants d'industrials per tal de defensar les seves competències en construcció, encara que sovint va suposar alguns topada amb els de l'AUPAT, ja que els arquitectes van ser els grans beneficiaris de la nova llei.

EL BOOM ASSEMBLEARI DE LA UdG

Un dels fets més particulars i per això més destacables de la història dels moviments d'estudiants de la UdG ha estat el moviment assembleari, que ha nascut com una resposta a la desconexió entre estudiants i representants als òrgans de govern i planteja recuperar la forma tradicional d'organització universitària: l'assemblea d'estudiants.

Els assemblearis plantegen l'assemblea com a eina fonamental per tal com és un espai de democràcia real, un espai en què tothom pot prendre la paraula, en què les decisions són preses per consens (i si no es pot, per majoria dels assistents) i vinculants en relació amb els representants, els quals adopten el nom de portaveus perquè són simples transmissors de les opinions de les assemblees als òrgans de govern. El moviment assembleari suposa un trencament amb el sistema piramidal d'institucions perquè es configura com a sistema horitzontal, és a dir, participatiu, amb l'ànim d'involucrar el màxim nombre de persones per tal que tothom pugui disposar de la informació i tothom pugui participar en les decisions que l'afecten.

Aquest moviment estudiantil, que més enllà de radicalment democràtic es fa indescriptible per la seva heterogeneïtat, va sorgir a les facultats de la UAB i ha estat la base del moviment en defensa de la universitat pública a les universitats catalanes sobretot a partir de mitjan dels anys noranta.

Lletres i Ciències prenen la iniciativa assembleària

A la UdG les primeres assemblees d'estudiants amb intenció d'esdevenir un òrgan continu i present a les facultats van aparèixer de les mans del Bloc Revolucionari a Lletres en el curs 96-97 i amb motiu de la reforma dels plans d'estudi, encara que després l'assemblea es va anar autoconvocant i va anar assumint la resta de qüestions. Aquest procés portà a l'aparició de l'assemblea de Ciències en el curs 97-98, i després dels resultats de les eleccions del febrer de 1998, en què les assemblees van obtenir per primera vegada representació en els òrgans de govern, la primavera d'aquell any va néixer la PAF. La Plataforma d'Assemblees de Facultat, construïda amb la Coordinadora d'Assemblees de Facultat de la UAB com a model, era i és l'encarregada de coordinar el treball de les diferents assemblees i l'espai per consensuar posicions entre facultats per portar una sola veu als òrgans de govern de la UdG. Però en aquells moments la PAF va ser també l'encarregada de promoure l'aparició d'assemblees d'estudiants a la resta de facultats i escoles de la UdG.

L'arribada dels assemblearis al Cd'E va suposar el trasllat de la discussió sobre democràcia en aquest i els altres òrgans de la UdG, ja que es produïa un xoc constant de funcionament perquè s'hi confrontaven dues maneres de treballar: la de la democràcia representativa (EdG) i la de la democràcia directa (assemblearis). Però la innovació assembleària va ser bàsicament al claustre, on les assemblees van introduir el debat sobre qüestions socials i van aconseguir la presa de postura de la UdG en contra de les empreses de treball temporal, o en qüestions com l'okupació, o el debat sobre la càrrega policial a la UAB, o la privatització de serveis.

És en aquest darrer camp que les assemblees d'estudiants han mantingut una lluita constant, i va ser també al voltant de la privatització que va començar la tan sovintejada polèmica entre assemblearis i rectorat de la UdG, amb el bar de Lletres com a punta de llança.

El projecte del bar de Lletres és un dels exemples de polèmica: era una proposta dels assemblearis de constituir un bar de titularitat pública però gestionat pels estudiants, amb la idea que els treballadors fossin contractats per la UdG i que el benefici fos just per reinvertir-lo en el manteniment i les millores.

La Cambra de Comerç de Girona en va fer un informe i va avalar la viabilitat del projecte, però el rectorat de la UdG va desestimar la proposta i va fer una concessió a una empresa privada. Les mobilitzacions del desembre del 98 o del març del 99, en què van sortir al carrer prop de 3.000 estudiants, demostraven la força de la campanya en defensa de la universitat pública, encara que van ser moltes més les accions dutes a terme sobre aquest tema, com la tancada al teatre de magisteri, la botifarrada al rectorat o una timbalada al claustre.

També va ser en aquest període que va néixer *L'Espuma*, el butlletí semestral publicat per la PAF amb un tiratge de 3.000 exemplars i que s'ha constituït com l'espai de difusió dels plantejaments assemblearis. Les crítiques al funcionament i la gestió de la UdG que s'hi han pogut llegir han provocat molt sovint la colèra del rectorat, que més d'una vegada ha amenaçat de tancar-la.

La victòria assembleària

El curs 1999-2000 va començar amb la polèmica al voltant de la imminent aprovació d'unes normes de permanència el contingut de les quals, malgrat que afectaven tots els estudiants, era conegut per ben pocs. De manera que en aquell inici de curs va començar una forta campanya d'assemblees a totes les facultats de la UdG per informar els estudiants i, després de conèixer l'opinió desfavorable de la majoria, mobilitzar-se en contra del projecte.

Aquest va ser un motor que portà a la victòria de les assemblees a la majoria de facultats en les eleccions del desembre de 1999. Una recollida de signatures, 5.500 en deu dies (la campanya es deia «13.000 firmes contra la nova normativa de permanència»), van posar fre a la proposta del rectorat, el qual va haver de fer marxa enrere i assegurar a dialogar amb una comissió de portaveus designada per les diferents assemblees, que va aconseguir l'aprovació d'una nova proposta, aquesta vegada consensuada a totes les assemblees d'estudiants i que eliminava la majoria de possibilitats d'expulsió.

En les eleccions del desembre de 1999 les candidatures dels assemblearis van obtenir 43 dels 67 claustrals, fet que va suposar per primera vegada una majoria assembleària en el ple del Consell d'Estudiants, però també la primera vegada que en una universitat catalana hi ha hagut aquest resultat.

Això va provocar un canvi profund en el funcionament del Cd'E cap a l'horitzontalitat democràtica, amb un simbòlic primer cop d'eliminar el sou del coordinador i buidar de contingut aquesta figura, mantenint-la només per imperatiu estatutari.

Però més enllà de les formes va comportar un canvi radical en la representació dels estudiants en els òrgans de govern, ja que totes les seves decisions van quedar vinculades a les assemblees.

També es va instaurar la possibilitat que qualsevol estudiant pogués formar part de les comissions de treball (a diferència del requisit de claustral que s'exigia en el període anterior), això sí, amb la supervisió de les assemblees, instrument últim de decisió i cessió de les responsabilitats. Una altra innovació va ser la creació de l'Espill (el servei de préstec i intercanvi de llibres), que consisteix en un espai d'intercanvi d'apunts i de venda de llibres de segona mà, com un primer pas cap a la creació d'un servei públic de llibreria al campus que fes de contrapès a Unidiversitat.

Però un dels grans èxits de les assemblees en la seva etapa d'hegemonia va ser la campanya en defensa de la universitat pública que es va dur a terme el març de l'any 2000. Les mobilitzacions responien a la convocatòria de la Plataforma Mobilitzadora en Defensa de la Universitat Pública, que agrupava les assemblees de la UAB, la UdL, la UPC, la UB i AEP i BEI de la UPF, van començar el dia 9 de març amb una tancada al rectorat i van acabar amb una acampada a Montilivi la nit del 22 de març (amb una assistència de 500 persones) i una jornada de vaga el dia 23 que va portar al carrer uns 30.000 estudiants a tot Catalunya (uns 2.500 a Girona). La contundent resposta d'aquest dia de vaga va ser fruit de les accions que es van dur a terme en el tram d'aquests quinze dies, com una xiulada contra l'estat dels laboratoris, una recollida de signatures, debats i conferències...

Les biblioteques, una finestra oberta.

Però la victòria assembleària també va tenir la seva creu, la visita de la ministra Anna Birulés en la inauguració del curs 2000-01.

La convocatòria de la manifestació de protesta era d'alguns col·lectius universitaris, però l'estreta vinculació de la ministra amb les polítiques privatitzadores que tant s'havien denunciat en les campanyes en defensa de la universitat pública va convertir l'acte de protesta en multitudinari.

S'hi van viure moments de molta tensió, sobretot quan la ministra i el rector es van obrir pas entre els manifestants a empentes i cops de porra, quan es va impedir l'entrada dels estudiants a l'acte o quan la policia va carregar contra ells al vestíbul de la Facultat de Lletres.

Però malgrat que els fets eren molt similars als succeïts per la visita d'Aznar a la UAB, mediàticament van ser tractats a la inversa i ben aviat l'opinió general va ser contrària a les crítiques que esgrimien els estudiants.

El claustre extraordinari que es va convocar va ser un reflex d'aquest estat d'opinió i les intervencions d'alguns sectors del professorat contra els portaveus de les assemblees van arribar a plantejar la vinculació dels assemblearis amb l'esquerra independentista basca.

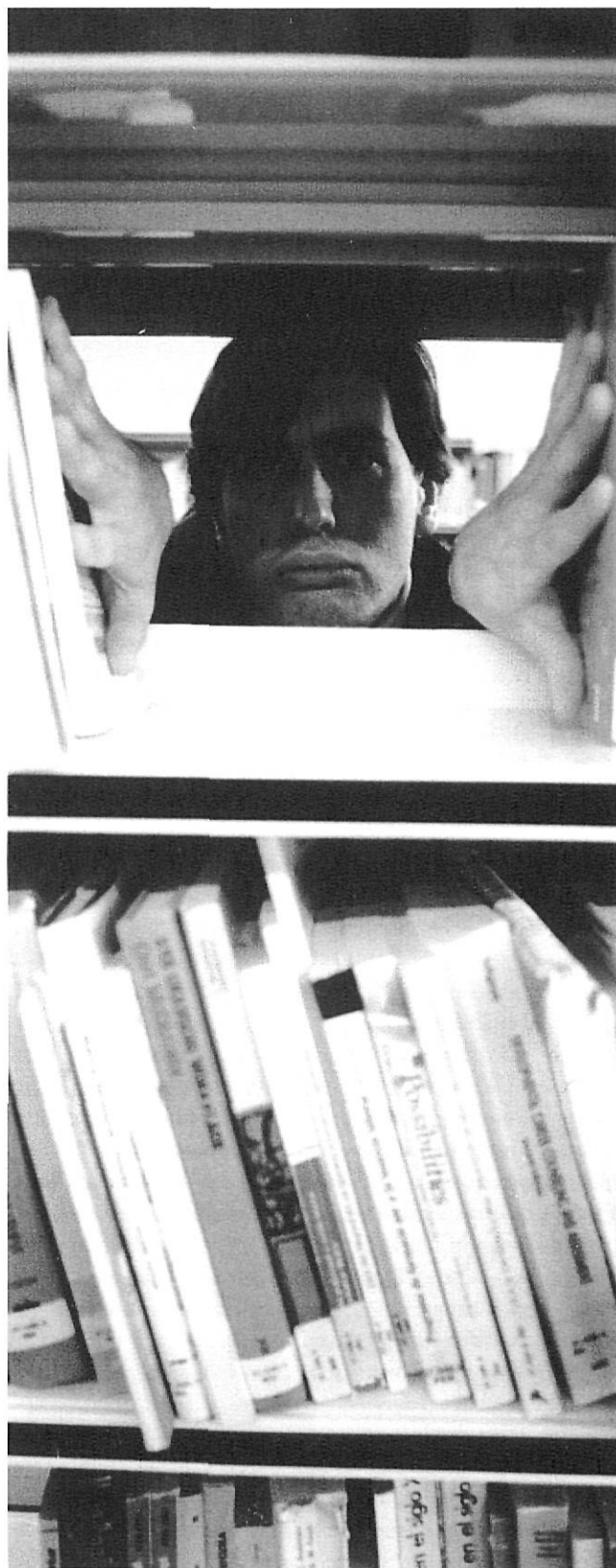
El resultat d'una votació que va deixar sols els assemblearis, la sensació d'incomprensió i el clima de criminalització (amb declaracions judicials incloses) van desanimar els assemblearis i van contribuir a frustrar les il·lusions de treball i canvi.

El curs 2000-01 va continuar amb les dues primeres assemblees generals d'estudiants de la UdG, és a dir, assemblees a què estaven convocats tots els estudiants de la UdG, per tal de revisar el funcionament assembleari i aprofundir en l'autocrítica.

D'aquest procés van néixer noves propostes i noves eines de treball. El curs 2001-02 comença amb el debat al voltant de la nova llei d'universitats (LOU), i el desembre del 2001 es renovaran els membres del claustre de l'estament d'estudiants.

Serà el moment de comprovar si les assemblees renoven la majoria i mantenen la UdG com un model possible de democràcia directa en la gestió i funcionament de la universitat.

Benet Salellas
és estudiant a la UdG.

El Punt / Lluís SERRAT